

*Споделен опит
Shared experience*

ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ КАТО ЧАСТ ОТ ГОТОВНОСТТА ЗА УЧИЛИЩЕ ПРИ 6–7-ГОДИШНИТЕ ДЕЦА

**Маргарита Абрашева
Любимка Габрова**

Целодневна детска градина „Кокиче“, Плевен

Резюме. Авторите споделят опит за апробирана система от методи, принципи, форми и подходи за развитие на емоционалната интелигентност при 6–7-годишните деца, с цел личностно развитие и растеж и като необходимо условие за готовността на детето за училище.

Keywords: emotional intelligence development, school readiness

Подготовката и готовността на децата за училище е един от актуалните проблеми с непреходно значение, разглеждан в различни аспекти от педагози, психолози, медици и социолози както в теоретичен, така и в практически план с цел да се преодолеят трудностите в кризисния период от предучилищното детство към началното училище.

Готовността за училище означава определен фиксиран стандарт на физическо, интелектуално, социално и емоционално развитие, който детето трябва да притежава преди постъпване в училище. Готовността за училище е индивидуална, личностна характеристика с конкретни параметри. *Факторите*, които всички изследователи приемат, че влияят върху готовността за учене, са: *мотивация, физическо развитие, интелектуални възможности, емоционална зрелост, здравословно състояние.*

Идеята за емоционалната интелигентност (EQ) се появява за пръв път още в ранните трудове на Дарвин във връзка със значението на изразяването на емоциите за оцеляване и за адаптация. Торндайк използва понятието „социална интелигентност“, за да опише способността да разбираме и управляваме други хора. През 80-те години на миналия век развитието на това направление продължава психологът от Харвардския университет Х. Гарднър. С годините концепцията се развива и днес съществуват няколко модела, които описват какво представлява емоционалната интелигентност.

Ж. Лакова дефинира емоционалната интелигентност като „комплексна цялост от поведения и способности, убеждения и ценности, която помага на човека успешно да реализира визията и мисията си, ако му се даде този избор, и качества като способност за мотивация и устойчивост към фрустрация; контрол на импулсите и отлагане на търсенето на удовлетворение; контрол над собствените настроения и умение да не допускаме неуспехите да потиснат способността ни да мислим; склонност към емпатия и надежда“.

Според психолога Мария Джонгова „емоционална интелигентност е способността на личността да откликва емоционално адекватно в различни социални ситуации; или умението да се възприемат, оценяват и управляват собствените емоции, тези на друг човек или група хора“.

Според Ани Коцева, психолог и психотерапевт, „емоционалната интелигентност предполага: умението да разпознаваме как се чувстваме в момента; да познаваме отделните емоционални състояния и да ги назоваваме, за да можем да ги управляваме успешно; да имаме достатъчно добре развити сетива, за да „усетим“ емоцията, проявена от отсрещните хора в общуването; да отговорим адекватно и намерим „общ език“ с тях“.

Даниел Голман определя емоционалната интелигентност на базата на 5 конкретни способности, необходими за нейното развитие:

- познание на собствените емоции;
- регулиране на собствените емоции;
- самотивизиране;
- разпознаване на емоциите на другите;
- изкуството на човешките взаимоотношения.

От направения анализ на теоретичните източници можем да обобщим, че децата с емоционална компетентност са тези с развити социални и емоционални умения, които по-добре умеят да се справят със стресове, да се успокояват, когато са разстроени, и по-рядко губят контрол над настроението си, по-популярни и харесвани са от връстниците си, по-зрели са в общуването. Това са деца с развити умения за:

- самопознание – познаване на себе си и емоциите си;
- мотивация – способност да се управляват емоциите с цел постигане на цели;
- емпатия – възможност за откриване и определяне на емоциите на другите;
- социални умения – отношение към другите и влияние върху тях;
- самоконтрол – способността за управляване и контролиране на собственото емоционално състояние (Голман, 1995).

Научните източници и опитът ни показват, че емоционалната интелигентност подлежи на тренинг. Колкото по-ниска е възрастта на човека, толкова по-лесно е да се възпита и развие тя. Затова от голяма важност е детето от най-ранна възраст да бъде научавано да разпознава своите емоции, да ги назовава и управлява.

Ето защо си поставихме за *цел* – апробиране на иновативна технология за формиране на емоционална интелигентност при 6–7-годишните деца.

Задачите ориентирахме по посока:

1. Да се проучат теоретични източници, очакваните резултати в действащата методическа документация и проблемите за емоционалната интелигентност на 6–7-годишните деца като част от готовността им за училище.

2. Педагогическата колегия да подбере и приложи в образователно-възпитателния процес иновативна и интерактивна технология в съответствие с ДОО за усвояване на качества на емоционална интелигентност (самоувереност, саморегулиране и самоутвърждаване) като базисна основа за социалната способност „адаптивност“ при постъпване в училище.

3. Да приобщим родителите за сътрудничество в процеса на формиране на емоционална интелигентност на 6–7-годишните деца за новата социална роля ученик.

В педагогическото взаимодействие с децата се ръководихме от модела, разработен от Саловей и Майер, които описват *емоционалната интелигентност като способност да възприемаме емоциите, да ги разбираме и да ги управляваме с цел личностно развитие и растеж*. Според тях емоционално интелигентният човек притежава *четири способности*:

1. Да *възприема* емоциите (включително и своите собствени) – по тона на гласа, израза на лицето и други вербални и невербални признаци.

2. Да *използва* емоциите – за разрешаване на проблеми, за улесняване на мисленето, да разбира емоциите – да може да улавя леки нюанси в емоциите.

3. Да *разбира* как се променят емоциите с времето и какви са взаимовръзките между тях.

4. Да *управлява* емоциите – както своите, така и тези в другите хора, за постигане на определени цели (Саловей, Майер, 1990).

За да формираме необходимите способности и компетенции за емоционална интелигентност у децата, създадохме подходящи *условия* (форми, методи, принципи, подходи), които им помагат:

1. Да опознават емоциите си, да развиват способността си да разпознават чувствата си в момента на възникване; да развиват навика да наблюдават чувствата си в различни моменти.

2. Да регулират емоциите си, като развиват способността си да се справят с тях, и да се възстановяват бързо от състояния на тревога и стрес.

3. Да се мотивират, като се научат да подкрепят емоциите си, за да постигат цели; да прилагат самоконтрол и самодисциплина и да потиснат импулсивността си при необходимост.

4. Да проявяват емпатия, като поставят себе си на мястото на друго дете или човек; да идентифицират и почувстват това, което чувства другият.

5. Да управляват взаимоотношенията си; да отвърщат адекватно на чувствата на другите деца, като им помагат; да се стремят към постигане на умения в социалното общуване.

Обучението е ефективна *форма* за развитие на емоционалната интелигентност и нейната практическа реализация. Например в образователно направление „Социален свят“ с темите „Да се запознаем“, „Как сме се родили“, „Елате ни на гости“, „Детският ни свят“, „Обичам те, Родино“, „Бог се роди, Коледо“, „Внимание, опасност“, „Тайните на човешкото тяло“, „Днес България празнува“, „Пролетни празници“, „Тебеширени игри“, „На рожден ден“ и „Ние сме цветята на земята“ се осигурява развитие на емоционалната интелигентност – формиране на стратегии за игрова, познавателна и комуникативна дейност; овладяване на устойчиви форми на поведение в съответствие с усвоени образци и еталони при отчитане на индивидуалните особености на децата; готовност за изпълнение на широк спектър от социални роли; активизиране на ценностно-смысловия компонент на съзнанието и личността на детето, осмисляне на общочовешки ценности и формиране на личностно отношение към тях, на собствена вътрешна позиция и ценностна ориентация; стимулиране на проявите на самоорганизация и саморазвитие, основани на усъвършенстване на самопознанието, саморазвитието и самооценката; стимулиране на творческите прояви при натрупване и прилагане на социален опит в различни ситуации (ежедневни и празнични; обичайни и аварийни).

С темите „Към училище“, „С повече думи“, „Плененото слънце“, „Помисли и обясни“, „Телефонът“, „Нова година“, „Майка“, „Моето здраве“ в образователно направление „Български език и литература“ децата усвояват представи за емоционални състояния, обогатяват семантичната страна на речта с думи синоними на емоционалната интелигентност и осъзнават значението на емоционални състояния.

Чрез образователно направление „Игрова култура“ с темите „Ех, че весела игра“, „Зимни игри“, „Нова година, добре си дошла“, „Лицата“, „Ако аз съм...“, „Пролетни игри“ и игрите „Кое е различно“, „Разузнавач“, „Като мен“, „Как се сади пипер“, „Игри за запознаване“, „Чанта за игра“, „Мълчанка“, „Няма игра“, „Команда без думи“ и др. у децата се създава нагласа за изява на емоционална интелигентност – игрово общуване, свобода на действие в нова среда, наблюдателност към обстановката и участниците в общуването, умение за обединяване към съвместни игрови замисли, активизиране на вниманието към партньора в общуването чрез игри за зрително, слухово и тактилно възприемане, споделяне на преживявания (радост, удоволствие, огорчение, тъга, разочарование) от играта, осъзнаване на паралингвистични, несловесни средства за общуване (мимика) като носител на информация, активизиране на перцептивни способности – способности за възприемане и оценяване на партньора в общуването, упражняване на способността за изменение на собстве-

ната гледна точка и др. Игрите подпомогнаха възприятието на емоции и изрази на чувства; стимулираха проява на емпатия; изграждане на взаимоотношения; аспекти на емоционалната интелигентност в рими и детски песнички.

В *нерегламентирани ситуации* апробирахме практически игри за подпомагане на емоционалната интелигентност (уъркшоп игри), като „Емотикон“, „Да се чувстваш добре“, „Да покажем чувствата си“ и др. (Приложение 1).

Развлеченията, тържествата и празниците в детската градина като допълнителна форма на взаимодействие на ниво дете–дете, дете–учител, учител–родител, родител–дете ефективно стимулират развитието на емоционална интелигентност в детското общество в аспекти като творческа изява, взаимно опознаване, приемане, разбиране, мотивиране, конкретизиране на детската активност, усвояване на модели на поведение, участие в партньорска и самостоятелна дейност, проява на индивидуална емоционална неповторимост и вариативност в поведението и отношенията, формиране на качеството „общественост“, с което се преодолява егоцентризмът и „Аз“-ът се интегрира в средата на другите, проява на инициативно-творческа самостоятелност.

В педагогическото си взаимодействие се ръководихме от *принципите*, формулирани от проф. Д. Гюров:

1. *Толерантност и сътрудничество* – гарантира самоутвърждаването, индивидуалния избор; чрез него се подпомагат умения за контакти с хората и активно опериране с предметния свят, при което детето придобива опит да си взаимодейства с другите, да вниква в мислите им и в начините на отношението им към света и потребност за гарантиране на съпричастност при преживяване на успех като: радост от споделена радост, от извършено действие, от постигнат резултат; обменяне на емоционални преживявания и ориентиране в тях; критични и самокритични изяви; прагматизъм и алтруизъм.

2. *Традиции и визийност* – разширяване на субективните възможности при използване на перспективата за европейска интеграция и взаимен обмен на новаторство. Проектирането на взаимодействието в динамична и усъвършенстваща се система осигурява през първите години основата на преустройване на индивидуалния опит като балансиране на тенденциите между различните култури – съществени за субекта при желанието му да поставя и преодолява граници в социокултурен план.

3. *Интелектуализация и прагматизъм* – още с постъпването на детето в институцията се гарантира конструктивизъм като характер на учебната програма на детската градина. Индиректното провокиране на споделяне на опит и неговият взаимен обмен са насочени към приоритетите на речеви, социални и приложно-практически художествени умения, които интегрират опита на подрастващите. Детето се подготвя за точно определени дейности, необходими за обучението, но в този процес овладява значими и ценни точно за него компетенции чрез ОН в съответствие с ДОО.

Ефективни съвременни *подходи* за развитие на емоционалната интелигентност са:

1. *Рефлексивен и ценностноориентиран* – развива такива феномени като самооценка, самоконтрол, саморегулация при решаване на игрови, практически и познавателни задачи.

2. *Хуманноличностен* – личният опит е в основата на субективния опит, като основна функция на образователната институция е да се осъзнае и систематизира стихийният опит на детето. Възпитаването и обучението се осъществяват чрез съчетаване на вербалните с игрови, нагледни и практически интерактивни техники. Дейността не е цел, а културните компетенции чрез нея като средство придават модерна характеристика на европейското образование в комплексно интегрираните форми на интеракция на основата на водещата за психичното развитие – игровата. Гарантират се динамичните преходи от ситуации като варианти за мястото и позицията, на ролята и статуса на детето в тях. Търсят се индикатори за вътрешната динамика на игра и усвояване, на познание и креативност. Осигурява се самоактуализация на индивидуалността – стабилност, присъединяване и приемане, самоуважение и толерантност.

3. *Комуникативно-експресивен и креативен* – разчита се на неформални контакти, общи желания, идеи и проекти; подпомага се индивидуалната експресивност на детето; акцентира се върху креативните прояви в играта, познанието, общуването; развиват се комуникативни умения, умения за самопредставяне и за работа с другите – в диади, малки групи и в екип (Гюров, 2010).

В работата си акцентирахме на **методите**: *предметно-оперативни; практико-изпробващи; игрово-преобразуващи; информационно-познавателни.*

Ролята на педагогическото взаимодействие чрез комплекса от форми, методи, подходи и принципи се изразява в превръщането на социалните очаквания на детето в негови индивидуални постижения в процеса на проява на емоционална интелигентност:

- преживяването на конфликт или съгласуваност в житейска среда;
- непосредствено преживяване на житейско благополучие;
- оценяването като стимул за самоутвърждаване;
- емоционални елементи в личния си опит;
- удовлетвореност от форми на самоутвърждаване и утвърждаване на другите;
- отношения и регулиране на поведението в условията на сътрудничество са централен аспект в условията на съвременното образование;

и **емоционалните качества**, необходими за новата социална роля „ученик“: *съчувствие; изразяване и разбиране на чувства; контролиране на на-*

строенията; независимост; приспособимост; способност да бъде харесван; способност да разрешава междуличностни проблеми; настойчивост; дружелюбност; любезност.

Научните източници посочват, че преди 10 години интелектът е бил синоним на умствените способности. Днес той се подразделя на *общи способности, практически интелект, вербален интелект, емоционален интелект* и т.н. *Изследването на емоционалната интелигентност и как да я възпитаваме у децата е несъмнено следващата стъпка в социалната еволюция.*

Развиването на умения за емоционална интелигентност става постепенно и се изгражда на базата на *отношенията с околните и семейството*. За пробуждането на емоционален аспект на личността е необходима целенасочена дейност и в семейната среда. Предлагаме няколко акцента в развиването на емоционална интелигентност в семейството:

1. Изграждане на умения за разпознаване на стресови ситуации и справяне с тях (следвайки родителския опит, детето се научава да посреща трудни за него ситуации, които повишават тревожността; имаме предвид ситуации на стрес, в които детето съумява да запази самообладание, да разпознае емоциите си на страх, ужас, паника и да реагира по начин, извеждащ го от ситуацията, или да направи опит за това).

2. Изграждане на умения за разпознаване на собствените емоции – детето се научава да различава чувствата си и да не се плаши от тях, подкрепено от усилията на родителите (в тази връзка мислим за ситуации в ежедневието, в които за родителя е възможно да говори за чувствата си, за това какво изпитва, за противоречивите аспекти на едно преживяване, които понякога носят объркване; за желанията и настроенията си; за фрустрацията, която е изпитал по конкретен повод; за негативните си чувства; за неуспешните си опити да овладее дадена ситуация; за поводите, в които изпитва радост, облекчение, спокойствие).

3. Изграждане на умения за разпознаване на невербалната комуникация – детето се учи директно от жестомимичния език на родителя, от неговите невербални жестове и послания, които отправя (важното е да имаме възможност да поговорим с детето в друг момент, когато то ще е в състояние да свърже определена ситуация с конкретно чувство и причина; да обърнем внимание върху цялата палитра от езика на тялото: очен контакт, изражение на лицето, поза на тялото, жестове, усмивки, тон и т.н.).

Основата, на която се гради емоционалната интелигентност, е *емоционалната компетентност*, която е измерител на вродената емоционална интелигентност и е отворена комуникация с детето. Това предполага готовност у родителя за споделяне на своя опит, нагласа да разбере какви са чувствата и емоциите на детето, зачитане на желанията му и разграничаването им от потребностите му, приемане на детето като уникално и различно от родителя. Повишаването на емоционалната интелигентност не е когнитивно научаване, а

емоционално свързване на познанията за света с чувствата в нас. Предложихме на родителите да се запознаят с книгата на Хари Толи, Робърт Ууд „Професионални тестове за емоционална интелигентност“ и на Лорънс Шапиро „Как да възпитаваме дете с висок емоционален коефициент“.

Използваните от педагогическия екип технологии в съответствие с държавните образователни изисквания за развитие на емоционалната интелигентност при 6–7-годишните деца разви следните *поведенчески умения*: *невербални* – общуване чрез контакт с очите, израз на лицето, интонацията на гласа, жестовите; *вербални* – адекватна реакция спрямо критики, устойчивост на негативни влияния, изслушване на другите и т.н., и *емоционално-волева готовност за училище*: умение на детето да управлява поведението си (в организирани и свободни ситуации); съхранена работоспособност в рамките на ситуацията и престоя в детската градина; емоционална устойчивост (регулация на емоциите); произволна регулация на вниманието: концентрация, устойчивост, превключване; умение да задържа своите импулси (например не прекъсва другите по време на разговор); умение на продължително действие, като използва волево усилие – да направи усилие на волята; поставя „трябва“ над „искам“; да слуша и изпълнява изискванията на учителя.

Целенасочената педагогическа дейност с децата спомогна за формиране на *емоционални умения* като: проява на детска креативност; дефиниране на разлика между фантазия и реалност, между чувство и действие, между потребност и прищявка; адекватен израз на чувствата; контрол над импулсивното поведение, както и на *социални умения*: по-голяма отговорност към себе си; по-голяма настойчивост; по-открито поведение; притежаване на способност за отстояване на себе си; способност по-добре да разберат себе си и другите; развиване на екипност и разрешаване на конфликтни ситуации; по-голяма хармоничност и демократичност.

Изводи

1. Разглеждането на проблема за емоционалната интелигентност (емоционално-волева регулация) спомага за очертаване на индивидуалния психологически профил на детето по посока на детската активност (емоционална, познавателна, социална, самопознание, творчество) според вида детска дейност и етапа на проучване (констативен, формиращ, контролен). По този начин се осъществява ранна диагностика и се открива възможност за своевременно формиращо взаимодействие за развитие на детето и създаване на готовност за адаптирането му в училищната среда.

2. Емоционално-волева регулация, като „част от основополагащите изследователски равнища (самопознание, сензорни умения и познавателни способности и социални умения), която извежда на преден план компетенциите на детето по отношение на адаптация, обучаемост, самопознание,

комуникация и творчество. Тези равнища имат значение при отчитане на общата ситуация на детското развитие; извеждане на тенденциите в развитието (важно за възпитанието); отчитане на творческите изяви на детето; определяне на самопознанието като основен източник за самоизява и саморазвитие“ (Гюров, 1993).

3. Използваният модел за формиране на емоционална интелигентност може да се приложи при 6–7-годишни деца, което му придава устойчивост при работа за детското развитие в предучилищна възраст.

Педагогическото наблюдение, практическите и игровите технологии, проучваните продукти на детско творчество, беседите и педагогическата диагностика ни дават основание да обобщим, че у децата са формирани умения за установяване и поддържане на делови и личностни контакти с възрастни и връстници; умения за спазване на норми и правила за поведение; умения за естетико-художествена отзивчивост; умения за жизнеспособност, които ни дават „картина“ как те възприемат образователното съдържание по образователните направления, какъв е кръгът на детските представи, кои са основанията за затрудненията на детето при решаване на задача, вълнуват ли се при неуспех и игнориране, приемат ли сътрудничество с други деца, самостоятелни ли са.

Приложение 1

ИГРА

„Покажи емоциите си“

Тема: Емоционална интелигентност.

Цели: Да се показват различните емоции, да се усвои умението за разпознаване на емоциите и да се прави разлика между тях.

Възраст: 4–6 години.

Продължителност: 5 минути.

Преглед: Децата се разхождат и изразяват емоциите си.

Вид на дейността: Действие, игра.

Инструкции:

1. Направете кръг с децата.
2. Обяснете на децата, че ще прочетете различни емоционални ситуации и те трябва да си ги представят.
3. Примерни ситуации:
 - Вие сте много щастливи, подскачате и се усмихвате.
 - Рано сутринта е, а вие сте много сънливи.
 - Някой е взел любимата ви играчка и вие сте много ядосан.
 - Слънцето пече, навън е топло и вие се усмихвате.

Рефлектиране върху резултатите от обучението:

1. Как се почувствахте, докато играехте играта?
2. Изпитвали ли сте тези емоции (тъга, щастие, гняв и т.н.) преди?
3. Разпознахте ли емоциите на останалите?
4. Как се почувствахте, виждайки ваш приятел щастлив/тъжен и т.н.

ИГРА

„Да се чувстваш добре“

Тема: Емоционална интелигентност.

Цели:

1. Да разпознаят собствените си възможности за трансформиране на негативните емоции в положителни.
2. Да се предостави на децата възможността да се идентифицират и да обсъдят с другите от групата трансформацията на негативните емоции в положителни.
3. Да споделят с групата отрицателните емоции и да се насърчава диалогът.
4. Да обсъдят как негативните емоции могат да се превърнат в положителни.
5. Трансформиране на емоции.

Подготовка:

1. Подгответе стаята за упражнението, като направите кръг с децата.
2. Пригответе материалите за рисуване.

Вид на дейността: изкуство, дискусии.

Материали: хартия, цветни моливи.

Инструкции:

1. Помолете децата да седнат на пода в кръг.
2. Бъдете сигурни, че на всички им е удобно и имат достатъчно място да се движат.
3. Обяснете им, че първо ще мислят за негативна емоция.
4. Децата първо ще рисуват на едната половина от страницата. Раздайте им хартия и различни цветни моливи. Попитайте ги, 10 минути преди да започнат да рисуват, каква емоция ще представят. Пример за негативни емоции: раздразнение, плач, крещене, отчаяние, страх, отмъщение и други.
5. След това обсъдете рисунките с групата (5 минути), за да видите как могат да променят първата си негативна емоция в положителна.
6. След това им дайте 10 минути за рисуване на позитивните емоции, обратни на емоциите, които са избрали преди това.

Рефлектиране върху резултатите от обучението:

1. Съвети от контекста:

Деца изразяват положителните и отрицателните си емоции чрез рисуване. Чрез двете рисунки те се учат да съпоставят негативната си емоция с положителна. Следователно отразяването на резултатите от обучението ще е под формата на дискусия, която ще се фокусира върху положителните емоции и трансформацията им от предишни отрицателни емоции или лошо поведение.

2. Въпроси:

Лесно ли беше да изразите емоцията си?

Как се почувствахте при изразяване на емоцията?

Как се почувствахте, виждайки другите да изразяват своите емоции?

Лесно ли беше превръщането на емоциите от негативни в позитивни?

Как се променихте самите вие?

ИГРА

„Емотикон“

Тема: Емоционална интелигентност.

Цели: разбиране на различните емоции, предизвикани от различни ситуации.

Преглед: децата говорят за различните емоции.

Вид на дейността: дискусии, изкуство.

Материали: емотикон.

Инструкции:

1. Представяне на емотикона на децата. Нека те да направят емотиконите.

2. Обяснете им различни ситуации, например:

– „Получих нова играчка“;

– „Утре съм на зъболекар“;

– „Брат ми/сестра ми ме смущава, когато играя“;

– „Сам съм в тъмна стая“;

– „Отивам на кино с родителите си“;

– „Любимата ми играчка се счупи“.

3. Оставете децата да покажат емоциите си.

Отразяване на резултатите от обучението:

1. Как се чувствахте, докато играехте играта?

2. Изпитвали ли сте тези емоции (тъга, щастие, гняв и т.н.) преди?

3. Разпознахте ли емоциите на останалите?

4. Как се почувствахте, виждайки ваш приятел щастлив/тъжен и т.н.?

Вариации: децата оцветяват емотиконите по свой избор.

БЕЛЕЖКИ

1. Книга за учителя, 2008 г.

ЛИТЕРАТУРА

Гълъбова, Д. (2008). „Моливко“ – дидактична система за подготвителна група в детската градина (6–7 г.). Книга за учителя. В.Търново: Слово.

Гюров, Д. (2010). *Национална програма за предучилищно образование*. София.

Гюров, Д. (1993). *Програма за възпитание на детето*. София.

Саловей, П., Майер, Дж. (1990). *Емоционалната интелигентност.? Има ли публикация в България? Издателство?*

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam Books.

EMOTIONAL INTELLIGENCE AS PART OF THEIR READINESS FOR SCHOOL IN 6-7 YEAR OLD CHILDREN

Abstract. The writers share their attempt for a system of methods, principles, forms and approaches about the development of the emotional intelligence in 6–7 year old children with the goal personal development and growth, and as a necessary condition for the readiness of the child for school.

Margarita Abrasheva, Director
Lyubimka Gabrova, senior teacher

✉ Kindergarten „Kokiche“
11, Dragan Tsankov Str.
Pleven, Bulgaria
e-mail:cdg3_pl@abv.bg